

Projekt

z dnia 26 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY MSZANA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2031**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025, poz. 1153) oraz z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673)

**Rada Gminy Mszana
uchwala:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025-2031.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mszana.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2025 - 2031

Spis treści:

- I. Wprowadzenie
- II. Przemoc domowa - rodzaje
- III. Podstawy prawne do programu
- IV. Przemoc wobec najnowszych badań ogólnopolskich
- V. Potrzeba programu
- VI. Zasoby Gminy Mszana, a przemoc domowa
- VII. Przeprowadzenie analizy istniejących danych
- VIII. Cele programu
- IX. Realizatorzy programu i źródła jego finansowania
- X. Monitoring i ewaluacja programu

I. WPROWADZENIE

Przemoc domowa to zjawisko o dużej złożoności, które można rozpatrywać z różnych perspektyw. Ogólnie rzecz biorąc, przemoc jest postrzegana jako działanie naruszające osobistą wolność jednostki, prowadzące do jej zarówno fizycznej, jak i psychicznej krzywdy. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

W statystykach najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety oraz dzieci, choć również mężczyźni i osoby starsze mogą jej doświadczać. Mężczyźni, ze względu na społeczne wyobrażenia o silnym i niezależnym mężczyźnie, mogą odczuwać stygmatyzację związaną z wyrażaniem emocji, co utrudnia im szukanie pomocy w trudnych sytuacjach. Brak dokładnych danych na ten temat może wynikać z faktu, że problemy te często nie są zgłaszane lub bagatelizowane. Wizerunek mężczyzny jako osoby silnej i niezależnej sprawia, iż przyznanie się do problemu może być postrzegane jako przejaw słabości, co z kolei utrudnia poszukiwanie wsparcia.

Przemoc wobec osób starszych definiuje się jako działania – zarówno jednorazowe, jak i powtarzające się – a także zaniechania, które mają miejsce w relacjach opartych na zaufaniu. Przybiera ona różne formy, w tym przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną, finansową, a także zaniedbanie zarówno intencjonalne, jak i nieintencjonalne. Dodatkowo, osoby starsze mogą być ofiarami dyskryminacji, która może mieć zarówno świadome, jak i nieświadome źródła. Ze względu na wiek, mogą doświadczać dyskryminacji na rynku pracy oraz w dostępie do ofert rozrywkowych i rekreacyjnych.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc domowa dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

Wyuczona bezradność wywołuje trzy rodzaje deficytów:

1. Motywacyjny – polegający na zmniejszeniu motywacji do podejmowania nowych działań, czego jednym z wskaźników jest dłuższy czas latencji.
2. Poznawczy – związany z zaburzeniami w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją, a wzmocnieniem. Jeśli jednostka, nawet przypadkowo, emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem a wzmocnieniem.
3. Emocjonalny – objawiający się pojawieniem lęku oraz uczuć związanych z przynębieniem i depresją.

II. PRZEMOC DOMOWA - RODZAJE

Wyróżniamy różne formy przemocy, które można podzielić na następujące kategorie:

1. Przemoc fizyczna – polega na naruszeniu nietykalności cielesnej, celowym uszkodzeniu ciała, zadawaniu bólu. Skutki takiej przemocy mogą obejmować złamania, siniaki, oparzenia, rany cięte i inne urazy. Sprawcy stosują metody takie jak kopanie, duszenie, popychanie, uderzanie, posługiwanie się bronią czy poparzenia.
2. Przemoc psychiczna – oznacza ciągle poniżanie, izolowanie, ośmieszanie, manipulowanie dla własnych korzyści, wciąganie w konflikty, brak wsparcia emocjonalnego. Przejawia się wyśmiewaniem poglądów, religii, pochodzenia, narzucaniem własnych przekonań, karaniem przez odmowę zainteresowania uczuć i szacunku, odrzucaniem, krytyką, wmawianiem chorób psychicznych, izolacją społeczną, kontrolowaniem kontaktów z innymi, domaganiem się posłuszeństwa, ograniczaniem snu i pożywienia, werbalnym upokarzaniem i poniżaniem.
3. Przemoc seksualna – obejmuje wymuszanie współżycia seksualnego, narzucanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadystyczne zachowania seksualne, demonstrowanie zazdrości, krytykowanie zachowań seksualnych. To forma przemocy, która narusza intymność i prawa jednostki.
4. Przemoc ekonomiczna – polega na wykorzystywaniu środków finansowych lub materialnych do utrzymania władzy i kontroli nad innymi osobami. Sprawca podporządkowuje partnera lub członków rodziny, co powoduje, że czują się oni uzależnieni od jego dochodów lub majątku. Materiały i pieniądze są wykorzystywane jako narzędzia do budowania dominacji, stanowiąc swoistą kartę przetargową.
5. Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej (cyberprzemoc) polega na celowym i powtarzającym się nękanii, zastraszaniu, obrażaniu, poniżaniu lub wyśmiewaniu innej osoby z wykorzystaniem Internetu, mediów społecznościowych, komunikatorów, SMS-ów, e-maili lub innych urządzeń elektronicznych. Może to obejmować wysyłanie gróźb, szantażowanie,

publikowanie poniżających treści lub zdjęć, wyśmiewanie, a także podszywanie się pod kogoś w celu wyrządzenia mu szkody.

6. Zaniedbanie – jest to ukryta forma przemocy, polegająca na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych. Może się rozpocząć jeszcze w okresie prenatalnym, gdy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie obejmuje także brak odpowiedniej stymulacji poznawczej, co negatywnie wpływa na rozwój człowieka. Skrajnym przejawem jest porzucenie osoby nieporadnej, co zagraża jego zdrowiu i życiu, szczególnie w ostatnich latach coraz częściej dochodzi do takich przypadków.

Przemoc przybiera różne formy, które ukryte i często trudne do zauważenia mają poważne konsekwencje dla ofiar.

III. PODSTAWY PRAWNE DO PROGRAMU

Poniżej przedstawione zostały główne akty prawne, które zajmują się problematyką przeciwdziałania przemocy, regulując działania różnych podmiotów wobec sprawców i ofiar przemocy domowej. Te akty prawne stanowią fundament prawny dla regulacji zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej Gminy Mszana na lata 2025–2031. Realizacja tego programu będzie opierała się między innymi na wskazanych dokumentach normujących kwestie przeciwdziałania przemocy domowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r.
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 lutego 1997 r. Kodeks karny,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2003 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Ponadto w/w Program zapobiegania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej na terenie Gminy Mszana jest zgodny z:

1. Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, którego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. W ramach tego programu wyznaczono cztery decydujące obszary działań:
 - 1) profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna skierowana do ogółu społeczeństwa,
 - 2) ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej obejmująca osoby dotknięte przemocą domową oraz służby i instytucje zajmujące się ich wsparciem i ochroną.
 - 3) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową skierowane do osób stosujących przemoc i jednostek odpowiedzialnych za interwencje oraz oddziaływanie na takie osoby.
 - 4) podnoszenie, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

skierowane do pracowników instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację tych zadań.

2. Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mszana na lata 2023-2032,
3. Programem profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z alkoholem oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Mszana na lata 2022-2025.

IV. PRZEMOC WOBEC NAJNOWSZYCH BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Dane statystyczne oraz badania realizowane na przestrzeni ostatnich lat jednoznacznie wskazują, że problem przemocy domowej dotyka dziesiątki tysięcy osób każdego roku. Warto podkreślić, że jest to temat niezwykle wrażliwy, a wiele osób z obawy lub wstydu nie zgłasza przypadków przemocy, co utrudnia pełne odzwierciedlenie skali zjawiska.

Według danych Komendy Głównej Policji, w 2022 r. odnotowano łącznie 89 300 przypadków przemocy domowej, co wskazuje na poważne wyzwanie społeczne i konieczność działań prewencyjnych.

Wyniki badań realizowanych na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2023 r. potwierdzają, że problem przemocy pozostaje obecny w świadomości społecznej. Według najnowszych sondaży, aż 87% Polaków potrafi wskazać sytuacje, które mogą świadczyć o przemocy domowej, a 11% badanych nadal uznaje stosowanie kar cielesnych jako dopuszczalne w wychowaniu dzieci. Co więcej, 78% respondentów uważa, że obowiązujące prawo w Polsce wciąż niewystarczająco chroni ofiary przemocy.

Statystyki dotyczące krzywdzenia dzieci są alarmujące. Wyniki badań sondażowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2023 r. pokazują, że ponad 70% nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło przynajmniej jednej z siedmiu form przemocy ze strony dorosłych, a 43% było świadkami przemocy domowej. Doświadczenie przemocy domowej wiąże się z poważnymi konsekwencjami zarówno w okresie dorastania, jak i w dorosłym życiu, a ryzyko powielania wzorców przemocy jest nadal wysokie. Część społeczeństwa nadal akceptuje stosowanie kar cielesnych, co potwierdzają najnowsze badania opinii publicznej.

Według raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2022 r., aż 54% Polaków uważa, że w pewnych sytuacjach dziecko można ukarać kłapsem, podczas gdy przeciwników takich metod jest jedynie 19%. W badaniu z 2022 r. przeprowadzonym przez Instytut Badań Społecznych stwierdzono, że ok. 88% dorosłych dostrzega nieakceptowalność przemocy domowej, lecz jednocześnie 12% nadal postrzega ją jako normę w niektórych sytuacjach.

Badania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 2023 r. wskazują, że świadomość społeczna na temat przemocy domowej rośnie. Szacuje się, że około 86-91% Polaków potrafi rozpoznać sytuacje świadczące o przemocy, a jednocześnie 9% nadal uważa, że zachowania przemocowe mogą być uzasadnione w pewnych okolicznościach. Z kolei aż 74% respondentów wyraża przekonanie, że obecne przepisy prawa w Polsce nie zapewniają wystarczającej ochrony ofiarom przemocy.

W zakresie wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową, badania z 2023 r. wskazują na wysokie poparcie dla krajowego systemu pomocy. Większość specjalistów i samych ofiar pozytywnie ocenia funkcjonowanie procedury „Niebieskie Karty”, stosowanej w 92% przypadków przemocy, co świadczy o jej ważnej roli w działaniach interwencyjnych i wsparciu.

Analizując powyższe dane zauważa się znaczącą skalę problemu przemocy domowej w Polsce i wysoką świadomość społeczną, choć nadal istnieją postawy akceptujące niektóre formy przemocy, szczególnie kar cielesnych. Wsparcie systemowe i prawne jest coraz lepiej oceniane, ale konieczne są

dalsze działania edukacyjne, prewencyjne i legislacyjne, aby skuteczniej chronić ofiary i eliminować zjawisko przemocy domowej.

V. POTRZEBA PROGRAMU

W świetle obowiązujących regulacji prawnych, gminy mają nadrzędne zadania w przeciwdziałaniu przemocy. Zgodnie z ustawą z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, na jednostkach lokalnych spoczywa obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy oraz ochrony jej ofiar.

Opracowanie niniejszego dokumentu stanowi realizację jednego z wymogów ustawowych, a jednocześnie umożliwia szczegółową analizę problemu oraz przedstawia konkretne metody przeciwdziałania przemocy w społeczności lokalnej, którą tworzą mieszkańcy Gminy Mszana na co dzień. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Mszana na lata 2025–2031 jest kontynuacją działań podjętych w ramach wcześniejszego dokumentu, tj. Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019–2024. Ważnym elementem kreowanego programu jest dalsze wprowadzanie działań mających na celu m.in. podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych pozbawionych przemocy, a także zapewnienie ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą domową. Ważnym aspektem jest również szerzenie informacji o dostępnych możliwościach i formach wsparcia zarówno dla osoby doznającej przemocy, jak i dla osoby stosującej przemoc.

VI. ZASOBY GMINY MSZANA A PRZEMOC DOMOWA

Gmina Mszana jest gminą wiejską o powierzchni 31,32 km². W jej skład wchodzi trzy sołectwa: Mszana, Połomia i Gogołowa. Obszar ten zamieszkuje 7.549 osób (dane na dzień 31.12.2024 r.).

Podstawowym ogniwem pomocy społecznej w gminie Mszana jest Ośrodek Pomocy Społecznej, którego głównym celem jest świadczenie pomocy społecznej osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Przeciwdziałaniem przemocy domowej w gminie Mszana zajmuje się powołany przez wójta Zespół Interdyscyplinarny, którego obowiązek utworzenia wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W ramach postępowania Zespół Interdyscyplinarny spotyka się co 2 miesiące. Celem Zespołu jest usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowanie na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przejawy przemocy domowej oraz zintegrowanie działań środowisk odpowiedzialnych za przemoc na rzecz osób i rodzin nią dotkniętych. Praca z rodziną, w której występuje przemoc domowa realizowana jest przez spotkania grup diagnostyczno-pomocowych, których zadaniem jest planowanie działań, monitorowanie sytuacji oraz organizowanie pomocy. W skład grup wchodzi: pracownicy socjalni, dzielnicowi. W zależności od potrzeb, grupy te mogą być rozszerzone o kolejnych specjalistów takich jak m.in. pedagogzy, psycholodzy, kuratorzy, przedstawiciele GKRPA czy asystent rodziny.

Działania podejmowane w Gminie Mszana na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, realizowane są w Zespole Interdyscyplinarnym w Mszanie (ZI), powołanym przez Wójta Gminy Mszana. Zespół Interdyscyplinarny działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Mszanie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele instytucji zaangażowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej – pomocy społecznej, Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, placówek oświatowych, kuratorzy sądowi oraz przedstawiciel organizacji pozarządowej.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, do których należy przeciwdziałanie temu zjawisku na terenie Gminy Mszana w szczególności poprzez działania zmierzające do integracji i koordynacji zadań podmiotów instytucji i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej;

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową - przeciwdziałanie temu zjawisku;
- aktywizowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

W gminie Mszana zasobami instytucjonalnymi, które współdziałają i umożliwiają realizację Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, są między innymi:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej:

- poradnictwo,
- diagnoza,
- udzielanie wsparcia finansowego, rzeczowego, usługowego,
- wsparcie psychologiczne, prawne dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej,
- udział w kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień,
- uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”,
- obsługa i koordynacja organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prowadzenie placówki wsparcia dziennego jako Świetlicy Środowiskowej w Połomi ma ogromny wpływ na kształtowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy, który daje przestrzeń i czas wolny dla dzieci i młodzieży. Szeroko rozumiana działalność profilaktyczna, zajęcia socjoterapeutyczne, psychologiczne oraz zajęcia korekcyjno-kompensacyjne są skierowane dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin zagrożonych różnymi problemami, trudnościami i uzależnieniami. Świetlica Środowiskowa w Połomi ma ogromny wpływ na rozwój społeczny dzieci i młodzieży, integrację rówieśniczą, ponadto uwrażliwia na osoby starsze, z niepełnosprawnością oraz pedagogizuje i wspiera te rodziny.

2. Policja:

- ponadnormatywne patrole na terenie gminy Mszana,
- wsparcie w terenie dla pracowników Ośrodka w sytuacjach kryzysowych,
- podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

3. Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

- realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii,
- realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w rodzinie,
- uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

4. Placówki Oświatowe

- diagnoza
- realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, uzależnień,
- udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych,
- uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

5. Organizacja pozarządowa

- wczesna diagnoza wśród uczestników placówki,
- przekazywanie informacji nt. przypuszczenia, wątpliwości występowania zjawiska przemocy pojawiających się u osób z niepełnosprawnością w środowisku domowym,
- uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

6. Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno-pomocowe ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

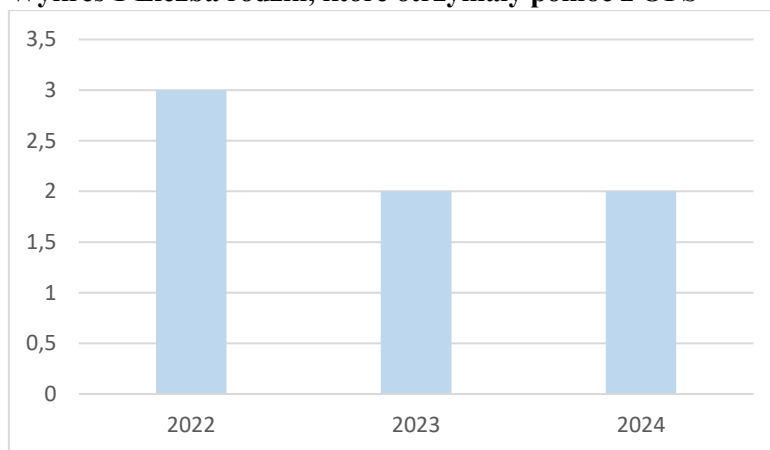
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- interwencja w środowiskach dotkniętych przemocą domową,
- wszczynanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Oprócz powyższych instytucji na obszarze gminy Mszana można wyróżnić podmioty, między innymi instytucje kościelne, Gminny Ośrodek Sportu, Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji, Gminna Biblioteka, które współdziałają z Ośrodkiem Pomocy Społecznej czy też Zespołem Interdyscyplinarnym w rozwiązywaniu problemów przemocowych, zwłaszcza poprzez działania profilaktyczne. Natomiast na szczeblu powiatu Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje między innymi z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wodzisławiu Śl. z sądami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śl., Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Wodzisławiu Śl.

VII. PRZEPROWADZENIE ANALIZY ISTNIEJĄCYCH DANYCH

Na przestrzeni lat 2022 – 2024 liczba rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie z Ośrodka Pomocy Społecznej w Mszanie z powodu przemocy w rodzinie utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2022 r. wsparciem objęto 3 rodziny, zaś w latach 2023 – 2024 - 2 rodziny.

Wykres 1 Liczba rodzin, które otrzymały pomoc z OPS

Źródło: Opracowanie własne ZI

W związku ze zmianą przepisów prawnych od roku 2024 członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego spotykali się co dwa miesiące, a w latach poprzednich co 3 miesiące. Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się spadek liczby utworzonych grup diagnostyczno – pomocowych, gdzie w roku 2022 było ich 23, a w roku 2024 -12, przy niewielkiej różnicy posiedzeń grup w tych latach. Zaś w roku 2023 znacząco spadła liczba posiedzeń grup diagnostyczno -pomocowych.

Tabela 1 Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno – pomocowe w latach 2022 – 2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6

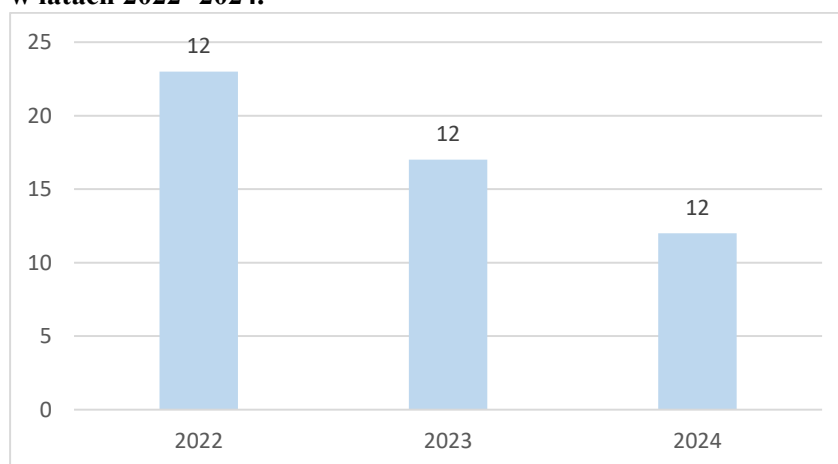
2	liczba utworzonych grup diagnostyczno - pomocowych	23	17	12
3	liczba posiedzeń grup diagnostyczno - pomocowych	80	48	70

Źródło: Opracowanie własne ZI

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. W przypadku uzyskania w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie następuje wszczęcie procedury poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”.

Na przestrzeni analizowanych lat procedurą „Niebieskie Karty” objęto wszystkie rodziny, z którymi członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzili pracę. Co roku stopniowo zmniejsza się liczba rodzin, wobec których prowadzona jest ta procedura.

Wykres 2 Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2022 -2024.

Źródło: Opracowanie własne ZI

W 2024 r. procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 12 rodzin i wypełniono wówczas 13 formularzy „Niebieska Karta – A” (dotyczy os. doznającej przemocy i os. stosującej przemoc oraz świadków). Ponadto w omawianym roku sporządzono 6 formularzy „Niebieska Karta – C” (dotyczy os. doznającej przemocy) oraz sporządzono 6 formularzy „Niebieska Karta – D” (dotyczy os. stosującej przemoc). W stosunku do 2022 r. zmniejszyła się liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę oraz liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C” natomiast liczba formularzy „Niebieska Karta – D” pozostała na tym samym poziomie.

Tabela 2 Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2022 -2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	13	12	12

2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A”	22	14	13
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	9	12	6
4	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	6	7	6

Źródło: Opracowanie własne ZI

W 2024 r. podobnie jak w latach ubiegłych najwięcej, bo 46% procedur zostało uruchomionych przez funkcjonariuszy Policji na skutek przeprowadzonych interwencji domowych oraz zawiadomień złożonych w Komendzie Powiatowej Policji w Wodzisławiu Śl. Znaczna część działań wobec rodzin z problemem przemocy została zainicjowana również przez pracowników socjalnych, tj. 3 w przedmiotowym roku. Indywidualne, pojedyncze przypadki przemocy domowej są obserwowane i zgłaszane poprzez wszczęcie procedury także przez pracowników placówek ochrony zdrowia oraz pracowników jednostek oświatowych, a także inne jednostki.

Tabela 3 Wszczęte procedury „Niebieskie Karty” w latach 2022 -2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	Policja	14	10	6
2	Ośrodek Pomocy Społecznej	7	0	3
3	jednostki oświatowe	0	1	2
4	placówki ochrony zdrowia	0	1	1
5	inne	1	2	1
6	łącznie	22	14	13

Źródło: Opracowanie własne ZI

W latach 2022 – 2024 zakończono 35 procedur „Niebieskie Karty”. W 2024 r. zakończono ich 8, czyli o 13 mniej niż w 2023 r. oraz o 2 więcej niż w roku 2022. Głównym powodem zakończenia procedury było ustanie na skutek podejmowanych przez grupy diagnostyczno – pomocowe działań, jednakże co roku zdarzają się przypadki, w których procedura zostaje zainicjowana bez wystarczających przesłanek i jest ona zakańczana z powodu braku zasadności podejmowanych działań.

Tabela 4 Zakończone procedury „Niebieskie Karty” w latach 2022 -2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	6	21	8
2	w tym: z powodu ustania przemocy	5	17	7
3	w tym: z powodu braku zasadności podejmowanych działań	1	4	1

Źródło: Opracowanie własne ZI

Analizując dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego, można zauważyć, że w latach 2023 i 2024, większość osób doznających przemocy domowej to kobiety i dzieci. Do zachowań przemocowych w stosunku do mężczyzn dochodzi znacznie rzadziej. W 2024 r. w gminie przemocy doświadczyło łącznie 17 osób, w tym 8 kobiet, 8 dzieci i 1 mężczyzna.

Tabela 5 Osoby doznające przemocy domowej w gminie Mszana w latach 2022 -2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	kobiety	15	19	8
2	mężczyźni	5	4	1

3	dzieci	3	6	8
4	łącznie	23	29	17

Źródło: Opracowanie własne ZI

Mieszkańcy Gminy Mszana w przypadku doświadczania lub stosowania przemocy wobec swoich bliskich mają możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia socjalnego, rodzinnego świadczonego w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej oraz psychologicznego świadczonego w Urzędzie Gminy oraz Ośrodku Pomocy Społecznej, a także mogą uzyskać pomoc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej z siedzibą w Wodzisławiu Śl.

Ponadto, osoby stosujące przemoc kierowane są do w/w placówki, która świadczy profesjonalną pomoc terapeutyczną oraz organizuje programy korekcyjno – edukacyjne.

Z pomocy psychologa świadczącego wsparcie w 2024 r. skorzystało 8 osób, natomiast pomoc pracownika socjalnego w zakresie wsparcia rodzinnego i socjalnego uzyskało 17 mieszkańców gminy. Przez ostatnie lata zauważalne jest wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na wsparcie w formie specjalistycznego poradnictwa.

Tabela 6 Osoby dotknięte przemocą domową, korzystające ze wsparcia specjalistycznego w latach 2022 -2024

LP.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1	wsparcie psychologiczne	10	6	8
2	wsparcie rodzinne i socjalne	22	29	17

Źródło: Opracowanie własne ZI

W systemie przeciwdziałania przemocy domowej i wsparcia ofiar przemocy bierze udział również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której kompetencje umożliwiają kontaktowanie się z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy domowej wobec swoich bliskich, gdzie podejmowane są odpowiednie działania w ich zakresie. W ostatnich latach liczba osób uzależnionych od alkoholu stosujących przemoc i liczba osób doznających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA utrzymuje się na tym samym poziomie.

Działania prewencyjne wśród rodzin, w których dochodzi do przemocy domowej podejmowane są przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Wodzisławiu Śl. Funkcjonariusz Policji podejmuje interwencje domowe, a w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej uruchamia procedurę „Niebieskie Karty”. Działalność instytucji pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodzin i osób z problemem przemocy domowej świadczona jest wieloaspektowo

VIII. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu to:

Wsparcie i działania zapobiegawcze wobec przemocy domowej oraz przeciwdziałanie zjawiskowi przemocy domowej na poziomie lokalnym gminy Mszana

Cele szczegółowe oparte na podstawie zidentyfikowanych problemach:

1. Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja publiczna.
2. Zwiększenie pomocy, skuteczności i ochrony osobom doznającym przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób, stosujących przemoc domową.
4. Pogłębienie i doskonalenia kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Jak można zauważyć powyższe cele stanowią kontynuację celów i założeń określonych w poprzednim Programie. Wynika to z faktu, iż – jak wskazują podane wcześniej wyniki analiz realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024 cele te przyniosły wymierne efekty w postaci zmniejszenia skali przemocy domowej na terenie gminy Mszana.

1. Cele szczegółowe programu:

5. **Cel 1:** Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, edukacja publiczna.

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji
1	Podniesienie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej, zmiana mentalności i uwrażliwienie mieszkańców Gminy Mszana na problematykę przemocy.	Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, filmików w placówkach oświatowych na terenie Gminy Mszana	– OPS w Mszanie, – ZI w Mszanie, – GKRPA, – placówki oświatowe	2025 -2031	Liczba rozpowszechnionych ulotek, broszur, plakatów, filmików
2	Prowadzenie działań edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Realizowanie w placówkach oświatowych programów, warsztatów profilaktycznych, pogadanek dotyczących przeciwdziałania przemocy/ cyberprzemocy/ przemocy domowej	– Placówki oświatowe, – Świetlica Środowiskowa w Połomi – Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śl.	2025 - 2031	Liczba pogadanek, warsztatów, programów
3	Prowadzenie edukacji w celu wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców.	Szeroko rozumiana praca socjalna, objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny	– OPS w Mszanie, – Placówki oświatowe	2025 - 2031	Liczba rodzin objętych pracą socjalną, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Cel 2: Zwiększenie pomocy, skuteczności i ochrony osobom doznającym przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji
1	Udzielenie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.	Podejmowanie interwencji w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej, realizowanie procedury „NK”, powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych, udzielanie informacji na temat instytucji wspierających osoby doznające przemocy domowej, zapewnienie im schronienia i umożliwienie im dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej	– OPS w Mszanie, – ZI w Mszanie, – Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śl. – Placówki służby zdrowia, – GKRPA	2025 - 2031	Liczba interwencji, liczba założonych „NK” cz. A i C, liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych, liczba osób doznających przemocy domowej, liczba osób korzystających ze schronienia, liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej
2	Wspieranie i rozwijanie podmiotów, które udzielają pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Dalsza działalność ZI	– ZI w Mszanie, – członkowie gr diagnostyczno - pomocowych	2025- 2031	Liczba posiedzeń ZI, liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych, liczba zakończonych procedur „NK”
3	Wizyty pracowników socjalnych i dzielnicowego realizujących monitoring w ramach procedury „NK”.	Wizyty monitorujące w rodzinach po ukończeniu procedury „NK”	– OPS w Mszanie, – Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śl. – ZI w Mszanie	2025 - 2031	Liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba przeprowadzonych monitoringów

Cel 3: Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób, stosujących przemoc domową.

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji
1	Oddziaływanie psychologiczne i terapeutyczne na osoby stosujące przemoc domową.	– prowadzenie procedury “NK”, – informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy i możliwości szukania pomocy, kierowanie osób do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, kierowanie osób do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym, wnioskowanie o objęcie leczeniem odwykowym osób stosujących przemoc domową i nadużywających alkoholu, wydanie tymczasowego nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wydanie zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	– OPS w Mszanie, – Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śl., – ZI w Mszanie – GPRPA w Mszanie	2025 - 2031	Liczba wypełnionych formularzy „NK” cz. D, liczba osób stosujących przemoc domową, liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, liczba osób skierowanych do udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym, liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym, liczba osób uczestniczących w programie psychologiczno-terapeutycznym, liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny, liczba osób, które ukończyły program psychologiczno-terapeutyczny, liczba osób zgłoszonych na leczenie odwykowe, liczba spraw skierowanych do sądu, liczba wydanych nakazów opuszczenia mieszkania, liczba wydanych zakazów zbliżania się do mieszkania
2	Rozpowszechnianie informacji na temat konsekwencji stosowania przemocy.	– opracowanie i zamieszczenie informacji na stronie internetowej – OPS w Mszanie	– OPS w Mszanie, – ZI w Mszanie	2025 - 2031	Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych

Cel 4: Pogłębienie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji
1	Udział w szkoleniach, super wizji, podnoszenie wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla osób na co dzień zajmujących się tą problematyką: pedagogów szkolnych, wychowawców, funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych, pracowników ochrony służby zdrowia, kuratorów sądowych, asystenta rodziny, członków GKRPA.	udział w szkoleniach i konferencjach	– OPS w Mszanie, – ZI w Mszanie	2025 - 2031	Liczba przeszkolonych osób

IX. REALIZATORZY PROGRAMU I ŹRÓDŁA JEGO FINANSOWANIA

1. Realizatorami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mszana na lata 2025 – 2031 są:
 - 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanie w tym Świetlica Środowiskowa w Połomi,
 - 2) Zespół Interdyscyplinarny w Mszanie,
 - 3) Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śl.,
 - 4) Placówki Oświatowe działające na terenie Gminy Mszana,
 - 5) Placówki Służby Zdrowia w Mszanie i Połomi,
 - 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanie,
 - 7) Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śl.,
 - 8) Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Wodzisławiu Śl.
2. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Mszana na lata 2025 – 2031 są środki finansowe budżetu Gminy Mszana oraz środki zewnętrzne pozyskiwane w ramach programów i konkursów na dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitorowanie programu będzie odbywać się poprzez zbieranie danych statystycznych, co umożliwi analizę i opracowanie dalszych wniosków i działań na kolejne lata.

Wyniki monitoringu będą uwzględnione przez Zespół Interdyscyplinarny w sprawozdaniach z realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, przekładanych Wójtowi Gminy Mszana.

Program ten jest dokumentem otwartym, co określa, że zadania w nim zawarte w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji mogą ulec zmianie.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673) na gminie ciąży obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, między innymi poprzez opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli gminnych jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka, jednocześnie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszania jej negatywnych następstw.

Program określa wachlarz zaplanowanych działań, których celem będzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Mszana oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy domowej. Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.